

ליקוטים נפלאים פרשת בהעלותך

"בהעלתך את הנרות" (ה, ב)

ברש"י בהעלותך לשון עלייה שצריך להדליק עד שתהא השלהבת עולה מאליה.

איתא בשם הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זי"ע לפרש הפסוק (תהילים לד, יב) "לכו בנים שמעו לי יראת ה' אלמדכם", יש להבין מהו הלשון לכו בנים, הוי ליה למימר בואו בנים שמעו לי, אלא דרך העולם הוא דבשעה שמתאספים כולם באסיפת מרעים או כשמתקבצים ובאים אצל הצדיק, אזי מרגישים כולם קדושה יתירה והתעלות רוחנית, אך כשיוצאים מהצדיק, חוזר האדם לקדמותו, וכמו שאמרו משמו של רבינו הק' רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זי"ע שאמר, "כי כל מי שבא אצלנו יש לו ישועה ברוחניות ובגשמיות, רק השאלה עד היכן אוחזו, אחד מאבדו בקלאמקע (ידית) של הדלת, השני מיד בצאתו לרחובה של עיר והשלישי כשדורך על מפתן ביתו".

זהו שאמר דוד המלך לכו בנים שמעו לי יראת ה' אלמדכם, ר"ל הישועה שזוכה לה האדם כשהוא בא אצל הצדיק או כשיושב בבית המדרש ומתעלה ברוחניות, שישאר הרשימה גם כשהאדם בבחינת לכו, היינו שיצא מבית המדרש או מהצדיק, שרשימה זו תביא לאדם חזיון לאורך זמן.

ולפי זה אפשר לפרש הפסוק בהעלותך את הנרות, כשרוצה הכהן שהוא הצדיק להדליק באדם שלהבת התורה והקדושה, צריך להיות באופן זה עד שתהא השלהבת עולה מאליה, דגם בעת שיצא מהצדיק תישאר בו הרשימה שתמשיך בו השלהבת לעלותו מעלה מעלה. (שיח יעקב יוסף)

"ויעש בן אהרן" (ה, ג)

פרש רש"י: "להגיד שבחו שלא שנה".

אפשר לפרש כדלהלן: לפני מספר שנים זכינו לקיים את מצות ברכת החמה. לפני הנץ החמה, בשעת בוקר מוקדמת, היו הרחובות שחורים מרוב אדם. אנשים, נשים וטף השכימו קום, כדי לברך את ברכת החמה. מה קרה? ברכה... וכי בשביל ברכה משכימים לקום בבוקר ונוהרים לרחובה של עיר, והרי בכל יום יש מאה ברכות? אה... זה הרי פעם בעשרים ושמונה שנה...

והרי ברכת החמה זו ברכה שתקנו רבנן, ומה עם קריאת שמע דאורייתא? הרי את זה שאתה רואה ברחוב באשמורת הבקר כדי לברך ברכת החמה, תמצא ביום רגיל במיטה, כאשר עובר זמן קריאת שמע... כי זה הרי בכל יום...

אהרן הכהן, במשך כל השנים בהן הדליק את המנורה, לא איבד אפילו לא ליום אחד את תחושת ההתחדשות. מדי יום הוא הדליק כאילו זו הפעם הראשונה. כאלו הוא מדליק פעם בעשרים שנה ושמונה שנה... "ויעש בן אהרן" - בכל יום ויום, אותה התרגשות, אותה התחדשות. "מלמד שלא שנה". (יחי ראובן)

שלא יצטרכו לגשת אל הקודש (רש"י) פירש בספה"ק אמרי נועם בדרך הלצה על פי המסופר שפעם אחד בא חסיד אל המגיד מקאזניץ זי"ע, אותו חסיד היה גביר מפורסם ובריא, בניו כשתילי זיתים ולא היה חסר לו מאומה, שאלו המגיד מה עם בריאות, פרנסה ונחת, והשיב שברוך השם אינו חסר מאומה, ושאלו אם כן שאינו נצרך לשום ישועה למה בא אצלו, והשיב החסיד אשר אמת הדבר שאין אני נצרך לכלום רק בשביל זה באתי אשר הרבי יפעל בתפילתו אשר לעולם לא אהיה נצרך אליו, וזהו ולא יהיה נגף בבני ישראל בגשת בני ישראל אל הקודש, היינו כאשר יבוא אל הקודש הרומז על הצדיק, לא יהיה מחמת איזה נגף וחסרון, רק שלא יחסרו להם כל טוב, וא"ת אם כן למה באו אל הצדיק, לזה פירש"י ז"ל שלא יצטרכו לגשת אל הקודש, היינו בשביל זה גופא יבואו אשר הצדיק יפעול בתפילתו אשר לעולם לא יחסר דבר ולא יהיו נצרכים לבוא אל הקודש. (שיח יעקב יוסף)

"עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם..." (ט, ח)

כתלמיד המובטח לשמוע מפי רבו: אשרי ילוד אשה שכך מובטח, שכל זמן שהיה רוצה היה מדבר עם השכינה (רש"י). ובכל זאת מניין למשה רבינו העניו מכל אדם, הביטחון הזה? - אלא, אנשים אלו באו במרירות לב ובהשתוקקות נפש לפני משה ואמרו: למה נגרע בתוך כלל ישראל. וכאשר ראם משה בשפלות רוחם ובכיסופם, היה מובטח שיבוא אליו הדבור בזכותם, כי "לב נשבר ונדכה אלוקים לא תבזה" (תהלים כא, יט). ולכן אמר "ואשמעה מה יצוה ה' לכם", דווקא "לכם", בזכותכם אזכה לדבר עם השכינה. (דברי יחזקאל)

"ויאמר משה לחבב בן רעואל המדיני חתן

משה" (י, כט)

בספר 'מעשה שהיה' הביא בשם רבי יוסף חיים פישמן זצ"ל את הסיבה שאדם רגיל לכנות את אביו 'אבי מורי', ואת חמיו 'מורי חמי', משום שהאב הוא קדם כל 'אב' ורק מרגע שהבן יודע לדבר מוטל עליו חיוב ללמדו תורה והופך הוא ל'רבי', לכן אומרים קודם אבי ואח"כ מורי. לעומת זאת אצל חותן, כיון שאסור לישא בת עם הארץ - ברגע שהוא נושא ונותן עמו בדברי תורה כמנהג העולם לפני השידוכין בכדי לבדוק אם הוא באמת תלמיד חכם, הופך הוא מיד להיות רבו, שהרי אי אפשר שלא ילמד ממנו אות אחת. לכן אומרים קודם 'מורי' ואח"כ 'חמי'.

"הממעייט אסף עשרה חמרים" (יא, לב)

איתא בגמרא שמהלך אדם בינוני ביום הוא עשר פרסאות, והנה מחנה ישראל הייתה שלש פרסאות, והשלו נפל סביב למחנה והם לקטו יום ולילה ויום, אם כן אלו שדרו באמצע המחנה היו צריכים ללכת שלש פרסה, וביום לילה ויום היו יכולים ללכת שלשים פרסאות שהם עשר פעמים הליכה

"ולא יהיה בבני ישראל נגף בגשת בני ישראל

אל הקדש" (ח, יט)

ליקוטים נפלאים פרשת בהעלותך

ימים, אשר סבל מחלי ומייסורים מרים, חשים הסובבים אותו שהקב"ה רחם עליו - ולמרות הכאב על הפטירה, יש בה איזושהי תחושת הקלה.

"אחותנו חולה" - אומר אהרן למושה - "מדוע אינך מתפלל עליה?"

"אל נא תהי כמות אשר בצאתו מרחם אמו" - אין היא כתינוק שנולד מת, ואף לא "ויאכל חצי בשרו" - היא לא הייתה במצב של חלי קשה, שהסובבים חשים כי טוב מותה מחייה.

מדוע, אם כן, לא תתפלל עליה!?

"מדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה" (יב, ח ג)

בסוף הפרשה מסופר על מרים ואהרן דיברו לשון הרע על משה ואהרן, ושמרים נענשה בצרעת. ולכאורה, מדוע נענשו והלא בודאי משה רבינו מחל להם, כי היה עניו מכל האדם אשר על פני האדמה, ומדוע נענשו, והלא 'רב שמחל על כבודו' מועילה המחילה.

אומר רבנו האור החיים הקדוש, משהו מבהיל, שאם האדם מדבר על 'עבד המלך' כאילו דיבר על המלך בעצמו, כפי שאמרו חכמינו 'עבד מלך - כמלך', והרי מלך שמחל על כבודו, אין כבודו מחול, וזה מה שאמר להם הקדוש ברוך הוא 'מדוע לא יראתם לדבר בעבד במשה'

שהיות שהוא 'עבדי' לא יועיל מה שהוא מוחל ואינו מקפיד. ולכן למרות שמשה לא הקפיד ומחל, לא הועיל המחילה כי מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול.

(אור החיים)

"כי בכיתם באזני יהוה לאמר מי יאכלנו בשר כי טוב לנו במצרים ונתן יהוה לכם בשר ואכלתם" (יא, יח)

בפרשתנו מסופר שבני ישראל התלוננו ובכו על שאין להם בשר, והקדוש ברוך הוא העניש אותם ונתן להם בשר שהביא אותם לכל מיני צרות ובעיות. ובתוך הדברים נאמר "כי בכיתם באזני יהוה לאמר מי יאכלנו בשר כי טוב לנו במצרים ונתן יהוה לכם בשר ואכלתם".

ושואל רבנו האור החיים הקדוש, הרי זה הדרך שכשאדם יש לו צרה הוא בוכה לפני ה' ומדוע נענשו על הבכיה?

ומתוך רבנו הקדוש: יש בכיה ויש בכיה, יש בכיה מתוך תקוה ושאלת רחמים, שהוא בוכה מתוך אמונה שהקדוש ברוך הוא יעזור לו. לעומת זאת, יש אדם שבוכה מתוך יאוש, שכבר אין לו תקוה חס ושלום.

וזה היה הטענה על בני ישראל שהם 'בכו' מתוך יאוש וחסרון אמונה, שהם קבעו ואמרו בצורה מוחלטת 'מי יאכלנו בשר' שאין מי שיכול לעזור להם, ולא התפללו ובכו מתוך תקוה ואמונה, והיה בשאלתם כפירה וחילול ה', ולכן הענישם ה'.

(אור החיים)

וחזרה, לכן "הממעייט" אלו שדרו הכי רחוק מקצה המחנה "אסף" רק "עשרה חמרים", אבל אלו שדרו קרוב יותר היו יכולים לאסוף יותר.

(הגאון מווילנא)

"והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה" (יב, ג)

כיצד יכול משה רבנו, שהיה הגדול מכל היהודים, להיות ענו? ה "חפץ חיים" השיב כי משה טען שאין מקום להשוות בינו לבין כלל ישראל, שכן הוא היה בשמים וזכה ללמד תורה מפי ה'. 'אלו היה להם רבי כמו שהיה לי - גם הם יכולים היו להיות כמוני', סבר.

והוסיף הרב זלמן סורוצקין שבמעמד הסנה, כאשר הקב"ה מצוה את משה רבנו ללכת ולגאול את עם ישראל, שואל משה (שמות ג, יא): "מי אנכי כי אלך אל פרעה?" לכאורה, צריך היה הקב"ה לענות לו: רק אתה מתאים! רק אתה נבחרת לגאול! אם תסרב לתפקיד זה, הרי שעם ישראל יישארו לעולמים במצרים!

אך, למעשה, אומר לו הקב"ה דברים אחרים: "אהיה עמך..." (שם, יב), ומשמעות הדברים היא שבאמת אינך מתאים למשימה הגדולה הזו, אבל אני אהיה אתך ואעזור לך.

וקשה, אם אכן משה רבנו אינו מתאים לתפקיד הגואל, ואף הקב"ה מסכים לכך - מדוע אינו לוקח משהו יותר מתאים? אלא, שאהבה מיוחדת אוהב הקב"ה את אלו שאינם מתאימים...

דווקא ה'כלים השבורים' זוכים אצלו לחבה ולקרבה, כמו שאומר הכתוב "לב נשבר ונדכה אלוקים לא תבזה" (תהלים נא, ט).

זה היה הבסיס לענוותנותו הגדולה של משה רבנו: הקב"ה לא מצא כלי שבור יותר ממנו, וכל הצלחתי היא מפני שה' הולך אתי, כלומר: מכל עם ישראל אני האדם הכי פחות מתאים... לפיכך העידה התורה שמשה רבנו היה ענו מכל האדם על פני האדמה!

"אל נא תהי כמות אשר בצאתו מרחם אמו ויאכל חצי בשרו" (יב, יב)

מה משמעות הדברים שאומר אהרן למושה, כאשר הוא מבקש ממנו להתפלל על מרים אחותו?

ה"אוצר אפרים" מסביר בשם ה"ארח חיים" רבי מנחם צבי טוקסין שישנם שני סוגי אבלות על אדם שנפטר - הורה לנער בן חמש עשרה שאבד את בנו לעולם אינו מתנחם על כך, אמנם לאחר זמן הוא מתרגל למציאות ואפילו מצליח לתפקד אתה - אך תמיד יוסיף הצער ללוות אותו על כל צעד ושעל.

לעמת זאת, אשה שילדה תינוק מת ל"ע, חשה כאב ואכזבה קשים מאד, אולם מאחר שהתינוק לא חי אתה - בחלוף הזמן העניין נשכח מלבה, כיוצא בכך, כאשר נפטר אדם זקן ושבע